

Unmanned Aerial Vehicle (UAV) उडान सम्बन्धी कार्यविधि, २०७२

१. पृष्ठभूमि

मिति २०७२ बैशाख १२ गते गएको विनाशकारी भूकम्प तथा तत्पश्चात्का पराकम्पनबाट काठमाडौं उपत्यका लगायत अन्य प्रभावित जिल्लाहरूमा भएको मानवीय तथा भौतिक क्षतिको विवरण लिन र भविष्यमा पर्न सक्ने अन्य जोखिमको आकलन/अध्ययनका लागि विभिन्न स्वदेशी तथा विदेशी व्यक्ति एवं सङ्घ/संस्थाले UAV-Drone उडान गर्न अनुमति माग्दै आएको सन्दर्भमा उडान अनुमति दिनुपूर्व UAV को प्रयोगले हुने संभावित सुरक्षा चुनौतीलाई मध्यनजर गर्दा आगामी दिनमा Drone उडान व्यवस्थित र सुरक्षित गर्न अपरिहार्य भएको छ ।

विश्वका विभिन्न देशहरूले कृषि, वातावरण, भूगोल जस्ता विषयहरूको अध्ययन लगायत सैनिक प्रयोजन, मनोरञ्जन आदि क्षेत्रहरूको प्रयोगमा आइरहेको UAV प्रयोग गत बैशाख महिनाको विनाशकारी भूकम्प पश्चात् विभिन्न आयोजनाको संरचना (Structure) अध्ययन गर्ने, सर्भेक्षण अनुसन्धान गर्ने, नक्शाङ्कन गर्ने, तस्वीर खिच्ने, सूचना सङ्कलन गर्ने प्रयोजनार्थ क्रमिक रूपमा यसको प्रयोग बढ्दै जाने देखिन्छ । यसरी बढ्दै जाने क्रमले UAV Drone को प्रयोगलाई सुरक्षा व्यवस्थामा असर नपुग्ने गरी देहाय बमोजिम UAV Drone उडान सम्बन्धी कार्यविधि, २०७२ कार्यान्वयनको लागि तयार गरी जारी गरिएको छ । यो कार्यविधि स्वीकृत भएको मितिबाट तुरुन्त लागू हुनेछ ।

२. उद्देश्य

UAV उडानलाई व्यवस्थित र सुरक्षित बनाउन देहाय बमोजिमका उद्देश्यहरू राखिएको छ ।

- क. UAV, Flying Camera, Drone उडान सम्बन्धी शर्तहरू तोक्ने,
- ख. UAV Drone लाई सुरक्षा संवेदशीलताका दृष्टिले सुरक्षित र व्यवस्थित बनाउन मापदण्ड तयार गर्ने,
- ग. उल्लिखित शर्तहरूको कार्यान्वयन नभएमा प्रचलित कानून बमोजिम UAV Drone उपकरण जफत गरी कानून बमोजिम कारवाही गर्ने ।

३. उडान सम्बन्धी शर्तहरू

UAV-Drone उडानका लागि देहाय बमोजिमका शर्तहरू अनिवार्य रूपमा पालना गर्नुपर्ने छ ।

- क. व्यक्तिगत Drone उडानको लागि फ्रिक्वन्सीका सम्बन्धमा अनुमति सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय र उडानको लागि नागरिक उड्डयन प्राधिकरणको स्वीकृति हुनुपर्ने ।
- ख. धार्मिक तथा सांस्कृतिक सम्पदा, सुरक्षासँग सम्बन्धित स्थानहरू र हवाई मार्गलाई असर नपर्ने गरी Air Worthiness मा रही उडान अनुमति माग गर्नुपर्ने र व्यक्तिको गोपनीयता भङ्ग हुने तथा शान्ति सुरक्षामा खलल पुग्ने गरी Drone उडान अनुमति दिइने छैन ।

सचिव

- ग. UAV - Flying Camera, Drone उडान अनुमतिका लागि व्यक्ति/संस्थाको विवरण, Drone Details, purpose, flight duration तथा Flight Details अनिवार्य रूपमा सम्बन्धितले पेश गर्नुपर्नेछ ।
- घ. सुरक्षा निकाय तथा अन्य संवेदनशील क्षेत्र इलाकाको १००० मि. Aerial Radius Distance मा UAV Flying Camera, Drone उडान गर्न पाइने छैन । ती इलाकामा उडान भएको पाइएमा सुरक्षा निकायले त्यस्ता UAV Drone नियन्त्रणमा लिई जफत गरी कानून अनुसार अन्य कारवाही समेत गर्न सक्नेछ ।
- ङ. UAV को प्रयोग गर्दा स्थानीय प्रशासनमा जानकारी गराई सुरक्षा निकायको रोहवरमा मात्र Drone उडान गर्न दिइने छ । साथै प्रयोगकर्ताको विस्तृत विवरण सुरक्षा निकायमा अग्रिम जानकारी गराई उडान पश्चात् प्राप्त सूचना, Aerial Photos, Maps आदि स्थानीय प्रशासन तथा सुरक्षा निकायमा अनिवार्य पेश गर्नुपर्नेछ ।
- च. UAV नियन्त्रणमा तीन प्रकारका विधिहरू प्रचलनमा रहेको पाइन्छ । पहिलो स्वचालित, दोश्रो Programmable र तेश्रो Radio Transmission को माध्यमबाट Remote Control Device बाट UAV नियन्त्रण गरिन्छ । स्वचालित UAV लाई ICAO ले प्रतिबन्ध लगाएको अवस्थामा नेपालमा पनि Autonomous UAV प्रतिबन्धित गरिएको छ भने नेपालमा स्वचालित UAV उडान गर्न पाइने छैन ।
- छ. प्रकोप इलाकामा खोज, उद्धार र राहत कार्यमा UAV ले सूचना सञ्चारमा प्रभावित गर्नसक्ने हुँदा प्रकोप घटेको समयमा तत्काल UAV Drone उडान गर्न पाइने छैन ।
- ज. UAV लाई नागरिक उड्डयन प्राधिकरणमा उडान अनुमतिको अभिलेख राख्नुपर्नेछ ।
- झ. व्यक्तिगत घर जग्गामाथि सार्वजनिक इलाका धार्मिक, सांस्कृतिक वैभवका क्षेत्रहरू र महत्त्वपूर्ण पुरातात्विक संवेदनशील क्षेत्रहरूमा No Fly Zone तोकिएकोले सो क्षेत्रमा UAV Drone उडान गर्न पाइने छैन । Recreational Flying गर्दा नागरिक उड्डयन प्राधिकरणले तोकेको चार किल्लाभित्र मात्र उडान गर्नुपर्नेछ ।
- ञ. नागरिक उड्डयन प्राधिकरणको विशेषज्ञ टोलीबाट UAV को भारवहन क्षमता (Pay Load Capacity) प्रमाणित भएपछि UAV को भारवहन क्षमता २०० ग्राम सीमित राखेमा सुरक्षा संवेदनशीलता कायम रहने हुँदा त्यस्तो UAV उडानलाई मात्र सुरक्षाको दृष्टिले स्वीकृति दिइने छ ।
- ट. UAV को Specified Endurance १५ मिनेटमा सीमित गर्नुपर्ने, Range प्रयोगकर्ताबाट ३०० मिटर (Horizontal Distance) मा र UAV उडानलाई १०० मिटर उचाइ (Altitude) सम्म सीमित गर्नुपर्ने र सो मापदण्ड विपरीत उडान गरेमा प्रचलित कानून बमोजिम कारवाही गरिनेछ ।
- ठ. अन्तरराष्ट्रिय सीमानाको ५००० मिटर (Horizontal Distance) सम्म No Fly Zone तोकिएकोले सो क्षेत्रमा कुनै प्रकारको UAV Drone उडान गर्न पाइने छैन ।
- ड. व्यवसायिक प्रयोजनका लागि UAV Drone उडान गर्न सम्बन्धित मन्त्रालयको समेत सिफारिस पत्र पेश गर्नुपर्नेछ ।

सचिव

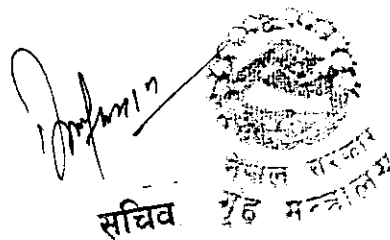
- ढ. UAV को Remote Control सञ्चालन गर्न सञ्चार मन्त्रालयबाट प्राप्त Frequency ले सुरक्षा निकायको सञ्चार प्रणालीमा असर पुऱ्याउन नहुने साथै UAV बाट प्राप्त Data, सुरक्षा निकायसँग स्वतः Share गर्ने व्यवस्था सम्बन्धित पक्षले मिलाउनु पर्नेछ ।
- ण. विपदबाट सृजना भएको विशेष परिस्थिति वा अन्य सङ्कटको समयमा नेपाल सरकारसँग स्वदेशी वा विदेशी विशेषज्ञहरूलाई आवश्यक परे नागरिक उड्डयन प्राधिकरण तथा नेपाल सरकारको स्वीकृतिमा तोकिएको इलाका र समयको लागि विशेष स्वीकृत क्षमताको UAV उडान गर्न सकिनेछ । यसरी विशेष इजाजतमा UAV उडाउँदा Control ईलाकामा नेपाल सेनाको सम्पर्क अधिकृतको रोहवरमा मात्र UAV उडान गर्नुपर्नेछ ।

४. उडान स्वीकृति लिँदा पुऱ्याउनुपर्ने प्रक्रिया

UAV, Flying Camera, Drone उडान गर्न चाहने व्यक्ति वा संस्थाले उडान स्वीकृति लिन निम्नानुसारको प्रक्रियाहरू पूरा गरेको हुनुपर्दछ ।

- क. सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय नागरिक उड्डयन प्राधिकरणको स्वीकृति पत्र तथा व्यवसायिक प्रयोजनको लागि सम्बन्धित मन्त्रालयको Drone उडान सिफारिस पत्रसाथ व्यक्ति वा संस्थाले लिखित निवेदन पेश गर्नुपर्नेछ ।
- ख. बूँदा नं. ३ मा उल्लेखित शर्तहरू पूर्ण पालना गर्न उडानकर्ताले प्रतिबद्धता लिखित रूपमा जानकारी गराउनुपर्नेछ ।
- ग. माथि उल्लिखित शर्तहरू कार्यान्वयन भए/नभएको अनुगमन गर्न गृह मन्त्रालयले अधिकृतस्तरको कर्मचारी पठाउन सक्नेछ ।
- घ. आवश्यक सम्पूर्ण प्रक्रिया पूरा भएको अवस्थामा गृह मन्त्रालय, सुरक्षा समन्वय महाशाखाले UAV Drone उडान अनुमति दिने वा उडान अनुमतिका लागि सुरक्षा निकायलाई निर्देशन दिन सक्नेछ ।

५. अनुगमन तथा नियमन: उपर्युक्त शर्तमा उल्लेख गरिएका विषयलाई बर्खिलाप हुनेगरी UAV Drone उडान गर्न सुरक्षा संवेदनशीलताको दृष्टिले नमिल्ने देखिएको अवस्थामा नेपाल सरकार, गृह मन्त्रालय स्वीकृति दिन बाध्य हुने छैन । UAV-Flying Camera, Drone उडान अनुगमन तथा नियमन गर्न गृह मन्त्रालयले मातहतको सुरक्षा निकायलाई तोकिएको जिम्मेवारी दिन सक्नेछ । सो निकायले प्राप्त तथ्याङ्क एवं सूचनाहरू एक हप्ताभित्र गृह मन्त्रालयको सुरक्षा समन्वय महाशाखामा प्रतिवेदन दिनुपर्नेछ । उल्लिखित शर्त विपरीत Drone उडान गरेको पाइएमा नागरिक उड्डयन प्राधिकरण ऐन, २०५३ तथा विद्युतीय (इलेक्ट्रोनिक) कारोबार ऐन, २०६३ बमोजिम कानूनी कारवाही गरिनेछ ।

सचिव गृह मन्त्रालय